

PRZEGLĄD DEWIZOWY

MIESIĘCZNIK

Redaktor
STANISŁAW ETTINGER
Adwokat

TREŚĆ NUMERU:

Nowela do Rozporządzenia dewizowego wykonawczego.

Położenie walutowe.

Z Ministerstwa Skarbu.

Z Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Wyjaśnienie Komisji Dewizowej.

Ze Związku Banków w Polsce.

Orzecznictwo Karno-Dewizowe.

Informacje.

Z Piśmiennictwa.

KSIĘGARNIA POWSZECHNA
DZIEL PRAWNICZYCH I EKONOMICZNYCH
WARSZAWA — PLAC NAPOLEONA 1

BRONISŁAW MATECKI

ADAM MANTEL

PRAWO DEWIZOWE

KOMENTARZ

**Dekret dewizowy w brzmieniu znowelizowanym
z 7.XI.1938. — Amnestia dewizowa. — Rozpo-
rządzenia wykonawcze. — Zarządzenia i okół-
niki Komisji Dewizowej. — Orzecznictwo.**

Str. 192

Cena zł 8.—

Komentarz Bronisława Mateckiego i Adama Mantla przeznaczony jest przede wszystkim do użytku prawników, którzy w codziennej swej praktyce zmuszeni są stykać się ze skomplikowanymi zagadnieniami prawa dewizowego. Zadaniu temu służy komentarz podając z jednej strony aktualny stan prawny w tej dziedzinie, a więc wszystkie rozsiane po rozmaitych aktach prawnych przepisy, dotyczące reglamentacji dewizowej, ponadto zaś oświetlając dokładnie najistotniejsze problemy prawa dewizowego i walutowego.

Spłata zobowiązań wobec cudzoziemców, wierzytelności w walutach zagranicznych, kursy transakcyjne, postępowanie egzekucyjne, postępowanie związane z czynnościami hipotecznymi i notarialnymi, odpowiedzialność karna za przestępstwa dewizowe — oto, niewyczerpujący co prawda, przegląd zagadnień, które w komentarzu Bronisława Mateckiego i Adama Mantla znalazły wszechstronne omówienie.

Wartość komentarza podnosi zebrane w nim orzecznictwo Sądu Najwyższego.

Do nabycia we wszystkich księgarniach oraz w wydawnictwie:

K S I Ę G A R N I A   P O W S Z E C H N A

WARSZAWA, Plac Napoleona 1

Tel 670-15. P. K. O. 21.153

KRAKÓW, Rynek Główny 41

Tel. 164-18. P. K. O. 406.673

Nowela

do rozporządzenia Ministra Skarbu o obrocie pieniężnym z zagranicą i o obrocie zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi

Jednocześnie z ogłoszeniem Dekretu dewizowego (Dd) z dnia 26 kwietnia 1936 r. ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 26 kwietnia 1936 r. o obrocie pieniężnym z zagranicą oraz o obrocie zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 250). Rozporządzenie to stanowiło rozporządzenie wykonawcze do Dekretu dewizowego. W dniu 24 lipca 1936 r. powyższe rozporządzenie zostało zastąpione nowym rozporządzeniem wykonawczym (Dz. U. R. P. Nr 57, poz. 419).

Po zasadniczej nowelizacji Dekretu dewizowego, dokonanej przez dekret z dnia 6 listopada 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 571), ogłoszona została również nowela do rozporządzenia wykonawczego z 20 stycznia 1939 r. (Dz. U. R. P. Nr 7, poz. 40). Aczkolwiek należało się spodziewać, że nowela do rozporządzenia wykonawczego dotyczyć będzie przede wszystkim znowelizowanych przepisów Dekretu dewizowego, to jednak nowe przepisy wykonawcze dotyczą w przeważnej części dawnych utrzymanych w mocy przepisów Dekretu dewizowego, a tylko drobna część nowych przepisów wykonawczych pozostaje w związku z nowelizacją Dekretu dewizowego.

Nowe przepisy wykonawcze zawierają zmianę dotychczasowej redakcji przepisów, dotyczących banków i agentów dewizowych. Pomimo zmian redakcyjnych, treść nowych przepisów nie odbiega w zasadzie pod względem materialnym od przepisów dawniejszych. Słusznie sprecyzowano procedurę utraty, ograniczenia lub zawieszenia praw banków i agentów dewizowych, które to skutki następują zgodnie z nowelą z chwilą doręczenia przedsiębiorstwu bankowemu odpowiedniego dekretu (należy uważać, że chodzi tu o dekret Ministra Skarbu).

Nowe przepisy wykonawcze zawierają dalsze ograniczenia co do wysokości sum, mogących być wywożonymi za granicę w ruchu podróŜnych. Obecnie wolno na podstawie osobnego paszportu zagranicznego wywieźć za granicę w ciągu jednego

miesiąca kalendarzowego środki płatnicze nie przekraczające równowartości zł 100. Taka sama kwota może być przewieziona na zasadzie zagranicznego paszportu zbiorowego, wystawionego na większą ilość osób. Przepustka graniczna upoważnia do wywiezienia w ciągu dnia równowartość 5 zł, zaś legitymacja turystyczna — zł 30, łącznie jednak w ciągu miesiąca kalendarzowego nie więcej niż równowartość 100 zł. Normy powyższe dotyczą tylko osób zamieszkałych w kraju i to pod warunkiem, że przekraczają granicę w miejscach do tego przeznaczonych i zgłaszają organom celnym lub organom ochrony skarbowej całkowitą posiadaną kwotę środków płatniczych. Cudzoziemcy mają prawo, jak zresztą i dotąd, wywozić za granicę środki płatnicze oraz książeczki oszczędnościowe i wkładowe zgłoszone przy wjeździe do Polski i wymienione w zaświadczeniach imiennych, wydanych przez urzędy celne lub placówki ochrony skarbowej. Zaświadczenia powyższe ważne są przez 4 miesiące od daty wystawienia. Włączony został do rozporządzenia dawny przepis instrukcyjny Ministra Skarbu, że gdy zaświadczenie wystawione jest na granicy polsko-gdańskiej i dotyczy przywiezionych z Gdańska do kraju polskich środków płatniczych, to zaświadczenie takie upoważnia jedynie do wywiezienia tych samych środków płatniczych tylko do W. M. Gdańska, a nie za granicę. Cudzoziemcy, nie posiadający zaświadczenia o wwozie do Polski środków płatniczych, mogą, jak dotąd, wywozić w ruchu podróży za paszportami drobne kwoty do równowartości 10 zł. Powyższy przepis nie jest zawarty w rozporządzeniu wykonawczym, lecz w instrukcji Ministra Skarbu z dnia 8.VIII. 1936 r. w brzmieniu ustalonym w Dz. Urz. Min. Sk. Nr 23 z 1936 r., poz. 719.

Niezależnie od uwarunkowania prawa wywozu przez osoby zamieszkałe w kraju ustalonych kwot za granicę od zgłoszenia wywożonej sumy organom celnym lub ochrony skarbowej, nowy przepis wykonawczy stanowi, że wszystkie osoby, przekraczające granicę, obowiązane są zgłosić organom celnym lub organom ochrony skarbowej: przy wyjeździe z kraju — wszystkie wywożone środki płatnicze, złoto, papiery procentowe i dywidendowe, kupony od takich papierów oraz książeczki oszczędnościowe i wkładowe, a przy wjeździe do kraju — wszystkie przywożone środki płatnicze, których sprowadzanie z zagranicy do kraju jest bez zezwolenia zabronione (dotyczy

to obecnie tylko waluty czechosłowackiej), złoto, papiery procentowe i dywidendowe oraz kupony od takich papierów.

W pozostałej części nowe przepisy wykonawcze dotyczą obowiązku zaofiarowania do skupu przez osoby zamieszkałe w kraju należności zagranicznych.

Dekret dewizowy już w pierwotnym swoim brzmieniu z 26 kwietnia 1936 r. ustanowił w zasadzie obowiązek zaofiarowania do skupu należności od zagranicy z wszelkich tytułów, jednakże zgodnie z Dd ustalenie zakresu tego obowiązku i osób jemu podlegających pozostawione zostało rozporządzeniom wykonawczym Ministra Skarbu. Nowela do Dd z 6.XI.1938 r., utrzymując nadal charakter blankietowy przepisu o obowiązku zaofiarowania do skupu, rozszerzyła ten obowiązek nie tylko na należności, ale również i na wszelkiego rodzaju inne prawa majątkowe oraz nieruchomości zagraniczne.

Rozporządzenie wykonawcze z 26 kwietnia 1936 r., następnie zaś zastępujące je rozporządzenie z 24 lipca 1936 r. ustanowiły obowiązek odprzedaży należności zagranicznych tylko z tytułu eksportu towarów oraz za sprzedane lub zastawione za granicę papiery procentowe lub dywidendowe oraz kupony od takich papierów. Inne należności od zagranicy pozostały poza zasięgiem obowiązku odprzedaży. Komisja Dewizowa rozszerzyła nieco zakres obowiązku skupu ponad zakres przewidziany w rozporządzeniu z 26.VII.1936 r., udzielając szeregu generalnych zezwoleń pod warunkiem odprowadzenia do kraju i zaofiarowania do skupu należności zagranicznych. Jako przykłady można wymienić — wytyczne w przedmiocie obrotu nieruchomościami i prawami rzeczowymi w świetle prawa dewizowego, okólnik nr 24 o uprawnieniach dewizowych adwokatów itd.

W dniu 7 listopada 1938 r. Minister Skarbu wydał rozporządzenie w sprawie zgłoszenia i zaofiarowania do skupu mienia posiadanego za granicą oraz należności od zagranicy. Rozporządzenie to wprowadziło jednorazowy obowiązek odprzedaży przez osoby zamieszkałe w kraju całkowitej sumy posiadanych za granicą zagranicznych pieniędzy i złota, zaś na żądanie Banku Polskiego również obowiązek zlecenia Bankowi Polskiemu sprzedaży posiadanych za granicą papierów procentowych i dywidendowych oraz inkasa wszelkich innych należności. Powyższy obowiązek winien być być wykonany w czasie od 10 listopada do 10 grudnia 1938 r. Zwolnione zostało od obowiązku

odprzedaży mienie nie przekraczające 5.000 zł. W ten sposób, jak widzimy, do dnia 1 lutego 1939 r., tj. do dnia wejścia w życie noweli z 20 stycznia 1939 r. do rozporządzenia wykonawczego Ministra Skarbu z 24.VII.1936 r. istniały równocześnie: stały (bieżący) obowiązek zaofiarowania do skupu należności z tytułu eksportu towarów oraz sprzedaży i zastawu za granicą papierów wartościowych, oraz jednorazowy, ograniczony prekluzyjnym terminem 10.XII.1938 r., obowiązek zgłoszenia i zaofiarowania do skupu innych należności od zagranicy oraz mienia zagranicznego, oznaczonego w rozporządzeniu Min. Skarbu z 7.XI.1938 r., przy czym pewne rodzaje tego mienia, jak nieruchomości zagraniczne, udziały w przedsiębiorstwach zagranicznych (z wyjątkiem akcji, uważanych za papiery dywidendowe) ulegały tylko zgłoszeniu bez obowiązku zaofiarowania do skupu.

Nowela do rozporządzenia wykonawczego ustanawia stały obowiązek niezwłocznego zaofiarowania do skupu Bankowi Polskiemu lub bankom dewizowym zagranicznych środków płatniczych, otrzymanych na całkowite lub częściowe zaspokojenie należności od zagranicy z wszelkich tytułów, przy czym przykładowo wyliczono następujące tytuły: usługi, odszkodowania, umowy o ubezpieczenie, renty, emerytury, opłaty licencyjne, prawa autorskie, udzielone pożyczki, dochody z przedsiębiorstw, dochody z nieruchomości, dochody z praw rzeczowych na nieruchomościach, dochody z kapitałów itp.

Aczkolwiek nowela zawiera przepis o zaofiarowaniu do skupu należności od zagranicy z wszelkich tytułów, to jednak oddzielnie ustanawia obowiązek zaofiarowania do skupu Bankowi Polskiemu lub bankom dewizowym zagranicznych środków płatniczych, otrzymanych przez eksporterów tytułem zapłaty za wywiezione za granicę towary, bądź też tytułem należności za przyszłe dostawy towarów. Wyodrębnienie należności z tytułu eksportu przez nowelę tłumaczy się szczególną ważnością odprzedaży tego rodzaju należności.

Jak już zaznaczyliśmy, obowiązek odprzedaży waluty eksportowej istniał już i dawniej. Nowela zawiera tylko zmiany redakcyjne dotychczasowych przepisów, idące w kierunku sprecyzowania obowiązków eksporterów. Między innymi do rozporządzenia weszły przepisy, zawarte dotąd w Instrukcji Komisji Obrotu Towarowego z 20.XI.1937 r. (Dz. Urz. Min. Sk. Nr 33,

poz. 938), mianowicie o obowiązku eksporterów udowodnienia wypełnienia obowiązku zaofiarowania do skupu całkowitej należności za wywiezione za granicę towary w wysokości, odpowiadającej rzeczywistej wartości tych towarów, oraz o tzw. klauzuli dewizowej w umowach z zagranicznymi odbiorcami towarów. Klauzula dewizowa polega na tym, że osoby fizyczne i prawne mające zamieszkanie lub siedzibę w kraju, są obowiązane we wszelkiego rodzaju umowach z zagranicznymi odbiorcami towarów (także w fakturach) ustalać zaspokojenie należności w zagranicznych środkach płatniczych lub w drodze wypłaty z rachunku zagranicznego wolnego. Taki sam obowiązek umieszczania klauzuli dewizowej obowiązuje zgodnie z nowelą osoby fizyczne i prawne, mające zamieszkanie lub siedzibę w kraju w zawieranych przez nie umowach, w wyniku których ma powstać dla nich należność od zagranicy z innych tytułów niż za wyeksportowany towar.

Zwolnienia od obowiązku umieszczania klauzuli dewizowej i od obowiązku zaofiarowania do skupu waluty zagranicznej ma prawo udzielać Komisja Dewizowa zgodnie z art. 10(3) Dd oraz Minister Skarbu z mocy § 6 p. 5 Rozp. Min. Przemysłu i Handlu, Skarbu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z 8.V.1936 r. o kontroli wywozu towarów za granicę i do W. M. Gdańska (Dz. U. R. P. Nr 37, poz. 285 i Dz. U. R. P. Nr 46, poz. 338) i z mocy art. 15 Dd. Pewne wątpliwości nasuwa kwestia, czy posiada prawo zwalniania od klauzuli dewizowej w transakcjach eksportowych Komisja Obrotu Towarowego, gdyż aczkolwiek zgodnie z dekretem Prez. Rzplitej z 7.V.1936 r. w sprawie kontroli obrotu towarowego z zagranicą i W. M. Gdańskiem (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 279) kontrolę obrotu towarowego powierzono Komisji Obrotu Towarowego, to jednak brak jest wyraźnego przepisu, upoważniającego K. O. T. do udzielania wyżej wymienionych zwolnień. W praktyce jednak K. O. T., jak wynika z § 2 jej uchwały z 20.XI.1937 r., uchwalała cały szereg zwolnień od klauzuli dewizowej. Zwolnienia te jednak stanowią przeważnie tylko rozwinięcie zasad, zawartych w odnośnych zarządzeniach Ministra Skarbu.

Nowela nie przewiduje żadnych zwolnień od obowiązku zaofiarowania do skupu waluty eksportowej w zależności od eksportera, natomiast takie podmiotowe zwolnienia przewidziane są o ile chodzi o obowiązek zaofiarowania do skupu należno-

ści z innych tytułów niż waluta eksportowa. Zwolnienia te służą bankom dewizowym, osobom, korzystającym w Polsce z prawa zakrajowości, zawodowym konsułom i przydanym im zawodowym urzędnikom, jeżeli posiadają obywatelstwo kraju wysyłającego, zamieszkałym w Polsce obywatelom tych państw, które bądź w ogóle nie wprowadziły obowiązku odprzedaży należności od zagranicy, bądź nie stosują ich do obywateli polskich.

Ustanowiony przez nowelę stały obowiązek odprzedaży należności od zagranicy uzupełnia dotychczasowy jednorazowy taki obowiązek, który, jak już wyżej zaznaczono, winien był być wypełniony w okresie od 10.XI. do 10.XII.1938 r.

Ze wzajemnego dopełniania się tych 2-ch obowiązków wynikają między innymi następujące konsekwencje:

Obowiązek stałego zaofiarowania do skupu dotyczy tych należności, które powstały po dniu 10.XI.1938 r. tj. po dacie wejścia w życie jednorazowego obowiązku odprzedaży. Nowowprowadzony więc obowiązek odprzedaży nie obejmuje należności zwolnionych od jednorazowego obowiązku odprzedaży, a więc nie dotyczy należności poniżej 5.000 zł, istniejących do 10.XI.1938 r., natomiast dotyczy należności powstałych później, zupełnie niezależnie od ich wysokości. Pozostają również w mocy indywidualne zwolnienia udzielone przez Komisję Dewizową w związku z wprowadzeniem jednorazowego obowiązku odprzedaży. Zaofiarowanie należności istniejącej na dzień 10.XI. 1938 r. po dniu 10.XII.1938 r. nie zwalnia od odpowiedzialności karnej za niewykonanie jednorazowego obowiązku zaofiarowania do skupu w terminie prekluzyjnym.

Okólnik Komisji Dewizowej nr 48, udzielający osobom zamieszkałym w kraju prawo wydatkowania za granicą wpływów z nieruchomości oraz z przedsiębiorstw zagranicznych na cele, z zarządem i celem tych obiektów związane, pod warunkiem odprzedania nieużytej nadwyżki Bankowi Polskiemu w takim terminie i w takim zakresie, w jakim Bank Polski tego zażąda, — zachował swoją moc, tak że obowiązek niezwłocznego zaofiarowania do skupu został tu złagodzony przez Komisję Dewizową w ten sposób, że skup następuje na żądanie Banku Polskiego. Inną sprawą jest, że pożądane byłoby ustalenie okresów, w których należności z wyżej wymienionych tytułów mia-

łyby być odprzedawane Bankowi Polskiemu lub bankom dewizowym bez oddzielnego zażądania.

Poza omawianymi sprawami nowela do rozporządzenia wykonawczego zawiera przepis, zakazujący wysyłania za granicę złota w stanie przerobionym, platyny w postaci zarówno przerobionej jak i nieprzerobionej oraz kamieni szlachetnych i innych klejnotów. Przepis ten stanowi wykonanie normy, zawartej w art. 6 (3) Dd, zakres wykonania której pozostawiony został Ministrowi Skarbu. Minister Skarbu ustalił zakres wykonania w stopniu węższym niż przepis Dd, a mianowicie zabronił jedynie wysyłania za granicę wymienionych wyrobów i klejnotów, nie ograniczając wywozu. Oczywiście, o ile wywóz następuje w celach handlowych, a więc np. klejnoty wywożone są nie jako przedmioty osobistego użytku, lecz jako towar na sprzedaż, to znajdują wtedy zastosowanie przepisy o wywozie towarów za granicę i o zaofiarowaniu do skupu waluty eksportowej.

POŁOŻENIE WALUTOWE.

(Wyciąg ze sprawozdania Banku Polskiego za 1938 r.)

W sprawozdaniu Banku Polskiego za r. 1938 złożonym na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów znajdujemy następującą relację dotyczącą sytuacji walutowej:

„Dopływ złota i dewiz do Banku kształtował się mniej pomyślnie niż w roku poprzednim. W ciągu pierwszych 10 miesięcy zapas złota Banku Polskiego obniżył się o 2,4 mln. złotych a zapas pieniędzy zagranicznych i dewiz o 22,7 mln. zł. Wpłynęły na to głównie dwie przyczyny. Jedną było ujemne przez pierwsze 9 miesięcy saldo bilansu handlowego, które wg danych Głównego Urzędu Statystycznego wyniosło w tym okresie 145,9 mln. zł, zaś po wyeliminowaniu krajów, z którymi obroty odbywały się w drodze rozrachunku — 127,4 mln. zł. Drugą przyczyną było podjęcie po przejściowym zawieszeniu, transferu obsługi szeregu pożyczek zagranicznych wskutek zawarcia układów z wierzycielami. W roku sprawozdawczym wpływały jeszcze pewne kwoty z tytułu pożyczki francuskiej zaciągniętej w 1936 r., jednakże w rozmiarach mniejszych niż w roku poprzednim.

W miesiącach listopadzie i grudniu zapas złota zwiększył się o 12,7 mln. zł i wynosił w końcu roku 445,2 mln. zł (wobec 434,9 mln. zł na 31.XII.1937 r.). Wzrósł również w ostatnich dwóch miesiącach roku stan pieniędzy zagranicznych i dewiz o 4,7 mln. zł do 18,0 mln. zł (wobec 36,1 mln. zł w końcu roku 1937). Wpłynęło na to dodatnie w ostatnim kwartale saldo bilansu handlowego oraz rozpoczęcie likwidacji mienia

polskiego za granicą w wyniku rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 7 listopada w sprawie zgłoszenia i zaofiarowania do skupu wierzytelności posiadanych za granicą. Rozporządzenie to nałożyło na osoby fizyczne i prawne mające siedzibę w kraju obowiązek zgłoszenia Bankowi Polskiemu do dnia 10 grudnia posiadanych za granicą wartości pieniężnych, wierzytelności i innych praw majątkowych. Ponadto rozporządzenie zobowiązywało do zaofiarowania do skupu Bankowi Polskiemu na jego żądanie posiadanych za granicą wartości.

W porównaniu z r. 1937 nastąpił dalszy wzrost obrotów rozrachunkowych z zagranicą. Szczególnemu zwiększeniu uległy obroty rozrachunkowe z Niemcami. Wpłynęły na to następujące przyczyny: przejęcie przez Niemcy dotychczasowych rozrachunków z Austrią, a ostatnio także z krajami wchodzącymi poprzednio w skład Republiki Czeskosłowackiej, zwiększona w roku sprawozdawczym emigracja robotników rolnych do Niemiec oraz wzrost obrotów towarowych polsko-niemieckich zarówno z tytułu poprzednich umów, jak i na poczet zawartego we wrześniu porozumienia o przywozie maszyn i urządzeń dla celów inwestycyjnych w zamian za dodatkowy wywóz artykułów rolnych. Zaznaczyć trzeba, że liczba sezonowo emigrujących do Niemiec robotników rolnych osiągnęła w r. 1938 około 55 tys. osób, których zarobki przekazane w drodze rozrachunku wyniosły przeszło 24 mln. zł.

Czynności rozrachunkowe związane z obrotem towarowym polskotureckim i polsko-greckim objęte zostały w roku sprawozdawczym przez Polski Instytut Rozrachunkowy. Rozrachunki z Czechosłowacją objęte zostaną przez Polski Instytut Rozrachunkowy w pierwszych dniach stycznia 1939 r.

W 1938 r. prowadzone były w dalszym ciągu rokowania z wierzycielami zagranicznymi w sprawie podjęcia obsługi zadłużenia publicznego w ramach możliwości transferowych. W wyniku rokowań zawarte zostały umowy, na mocy których oprocentowanie obligacji 6% pożyczki dolarowej z 1920 r., transzy dolarowej 7% pożyczki stabilizacyjnej i 8% pożyczki tzw. dillonowskiej, które nie były skonwertowane na 4½% pożyczkę wewnętrzną z 1937 r., zostało obniżone do 4½%. Ponadto woj. Śląskie i m. st. Warszawa zawarły umowę w sprawie obniżenia oprocentowania 7% obligacji dolarowych na 4½%.

Ogólna suma wierzytelności zagranicznych zablokowanych w Polsce uległa obniżeniu. Złożył się na to spadek sald rachunków zablokowanych w Banku Polskim wobec podjęcia przez Rząd transferu obsługi szeregu pożyczek zagranicznych oraz zmniejszenie sald na rachunkach w Polskim Instytucie Rozrachunkowym, będące głównie następstwem częściowej likwidacji sum należnych wierzycielom austriackim i włoskim. Z drugiej strony zwiększył się w bankach dewizowych stan należności wierzycieli zagranicznych.

W związku z objęciem przez Polskę odzyskanych ziem wchodzących poprzednio w skład Czechosłowacji i wprowadzeniem na nich waluty polskiej, wydany został w dniu 4 października zakaz sprowadzania z zagranicy pieniędzy w walucie czesko-słowackiej. Wymiana koron na złote po kursie 16 złotych za 100 koron przeprowadzona została przez Bank

Polski na terenie Śląska Zaolziańskiego w dniach od 14 do 17 października. Wymiana ta dokonana została na rachunek Skarbu Państwa; wymienione bilety i monety nie są zaliczone do pozycji pieniędzy zagranicznych i dewiz. Z dniem 18 października korona czeska przestała być prawnym środkiem płatniczym na odzyskanych ziemiach Śląska Cieszyńskiego, a Dekret Prez. Rzeczypospolitej z dnia 11 października ustalił dla tych ziem kurs przeliczeniowy 16 złotych za 100 koron w odniesieniu do danin i świadczeń publicznych oraz wszelkich zobowiązań. Wprowadzenie waluty polskiej na pozostałych terenach, które wróciły do Polski, dokonane zostało w listopadzie i grudniu.

Dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 listopada znówelizowany został dekret z dn. 26 kwietnia 1936 r. w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą oraz obrotu zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi.

Notowania dolara utrzymały się w granicach od $5,26\frac{7}{8}$ do $5,34\frac{1}{2}$ zł za 1 dolar. Natomiast kurs funta, ulegając dosyć znacznym wahaniom, obniżył się w ciągu roku z 26,37 do 24,58 za 1 £.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU

z dnia 23 lutego 1939 r.

o wykonaniu art. 21-a ust. (2) dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 kwietnia 1936 r. w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą oraz obrotu zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi.

(Dz. U. R. P. Nr 18 poz. 119).

Na podstawie art. 21-a ust. (2) dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 kwietnia 1936 r. w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą oraz obrotu zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi (Dz. U. R. P. Nr 86 z 1938 r. poz. 584) zarządzam co następuje:

§ 1. Do wykonywania czynności z zakresu dochodzenia w sprawach o przestępstwa, określone w art. 21-a ust. (1) dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 kwietnia 1936 r. w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą oraz obrotu zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi (Dz. U. R. P. z 1938 r. Nr 86, poz. 584), uprawnione są brygady ochrony skarbowej.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Skarbu: **E. Kwiatkowski.**

POZWOLENIA NA PRZYWÓZ TOWARÓW.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRZEMYSŁU I HANDLU

z dnia 9 lutego 1939 r.

w sprawie zmiany rozporządzenia z dnia 8 maja 1936 r. o warunkach udzielania pozwoleń na prawo przywozu towarów objętych zakazami przywozu.

(Dz. U. R. P. Nr 13, poz. 76).

Na podstawie art. 30 ust. 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o prawie celnym (Dz. U. R. P. Nr 84, poz. 610) oraz w związku z § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 maja 1936 r. w sprawie zakazu przywozu towarów (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 280) zarządzam co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 8 maja 1936 r. o warunkach udzielania pozwoleń na prawo przywozu towarów objętych zakazami przywozu (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 281) wprowadza się zmiany następujące:

1) § 2 otrzymuje brzmienie:

„Pozwolenie na przywóz wydaje się na oznaczony okres czasu. Pozwolenia na przywóz towarów, objętych § 8 lit. b) oraz § 13 lit. d) będą honorowane przez urzędy celne w portach polskiego obszaru celnego również w przeciągu dni 10 po upływie ich ważności. Termin ważności pozwolenia jest dochowany, jeżeli towar zostaje zgłoszony do odprawy celnej ostatecznej przywózowej przed upływem terminu ważności pozwolenia. W poszczególnych przypadkach Ministerstwo Przemysłu i Handlu może zezwolić w drodze wyjątku, aby termin ważności pozwolenia uważać za dochowany również wtedy, gdy towar zostaje zgłoszony od odprawy na skład celny przed upływem terminu ważności pozwolenia. W tych przypadkach w pozwoleniu przywozu będzie umieszczona klauzula: „Pozwolenie przywozu ważne również wtedy, gdy towar przed upływem terminu ważności pozwolenia zostanie zgłoszony do odprawy na skład celny“.

2) § 10 otrzymuje brzmienie:

„W razie niewykorzystania wydanych pozwoleń pobranych opłat nie zwraca się.

Minister Przemysłu i Handlu może zezwolić na zwrot opłat od wykorzystanych pozwoleń w następujących przypadkach:

- a) jeżeli towary odprawione na zasadzie tych pozwoleń zostały następnie za zezwoleniem władz celnych wywiezione z powrotem za granicę;
- b) jeżeli towary odprawione na zasadzie tych pozwoleń zostały po przerobieniu w kraju wywiezione za granicę;
- c) jeżeli do towarów odprawionych na zasadzie tych pozwoleń zastosowano zwrot cła z tytułu dodatkowego przyznania zniżek celnych lub zwolnień od cła, przewidzianych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 23 ust. 1 lit. a) prawa celnego“.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Przemysłu i Handlu: **Antoni Roman.**

Z Komisji Dewizowej

WYJAŚNIENIE O DOPUSZCZALNOŚCI PRZELEWÓW WIERZYTELNOŚCI HIPOTECZNYCH, WYRAŻONYCH W OBCYCH WALUTACH.

Komisja Dewizowa wyjaśniła w indywidualnym wypadku, co następuje:

„Dokonanie między osobami zamieszkałymi w kraju transakcji przelewu wierzytelności hipotecznych, wyrażonych w dolarach, nie wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej. Skoro bowiem omawiane wierzytelności mogą być wobec zakazu „handlu zagranicznymi środkami płatniczymi” — realizowane drogą spłaty jedynie w równowartości w złotych, przelew tych wierzytelności nie prowadzi do przeniesienia własności lub posiadania zagranicznych środków płatniczych, które w takich przypadkach spełniają jedynie rolę miernika wartości“. (Mantel, Matecki i Bielobratek — Polskie Ustawodawstwo Dewizowe Nr 6/39 str. 988).

Wyjaśnienie to jest w zupełności zgodne z Dekretem dewizowym, dla przepisów którego zupełnie obojętna jest sprawa przelewów pomiędzy osobami zamieszkałymi w kraju hipotek wyrażonych w walutach obcych, skoro hipoteki te nie są środkami płatniczymi w rozumieniu Dd i muszą być realizowane w walucie krajowej. Wyjaśnienie Komisji Dewizowej jest niezmiernie aktualne z tego względu, że niektóre sądy instancji merytorycznych uważają przelew hipotek wyrażonych w walutach obcych za zakazany.

Ze Związku Banków w Polsce

Warszawa, dnia 6 lutego 1939 r.

OKÓLNIK Nr 118.

Dot.: duplikaty potwierdzeń skupu waluty eksportowej.

Na życzenie Polskiego Instytutu Rozrachunkowego podajemy do wiadomości następujące wyjaśnienia:

Przy wystawianiu duplikatów potwierdzeń banku dewizowego (na egz. V zgłoszenia wywozowego) należy przestrzegać, aby zarówno na odcinku dolnym, przeznaczonym dla eksportera, jak i górnym, kierowanym do Instytutu, umieszczona została czerwonym atramentem wzmianka „duplikat“. Należy przy tym podać numer i datę potwierdzenia poprzednio wystawionego.

Duplikaty potwierdzeń banku dewizowego (odcinki górne egz. V) należy nadsyłać do Instytutu przy osobnych listach z podaniem powodu wystawienia duplikatu.

Należy unikać wystawiania duplikatów potwierdzeń banku dewizowego (egz. V) we wszystkich przypadkach, gdy sprawa może być załatwiona drogą zawiadomienia eksportera listem, wzgl. notą bankową, o dokonaniu skupu waluty eksportowej (wypłaty w ciężar zagranicznego rachunku wolnego).

Warszawa, dnia 7 lutego 1939 r.

OKÓLNIK Nr 119.

Dot.: obrót rozrachunkowy z Czecho-Słowacją.

1) Przy uskutecznianiu przekazów za pośrednictwem PIR z tytułów, wymienionych w ustępie pierwszym p. a), b) i c) § 2 okólnika Komisji Dewizowej Nr 29 wydanie V, należy żądać przedłożenia wniosków i wszystkich dowodów, przepisanych w okólnikach Komisji Dewizowej, jeżeli przekaz następuje w związku z importem czechosłowackim towarów do Polski lub polskich towarów do Czecho-Słowacji, dokonany przed 15 stycznia 1939 r. włącznie (a więc bez świadectwa rozrachunkowego). Wnioski te mogą być przez banki dewizowe załatwiane we własnym zakresie działania bez względu na wysokość kwoty; kierowanie ich do Komisji Dewizowej powinno następować tylko w razie rozbieżności między poszczególnymi dokumentami lub w razie ich braku.

Niezależnie od obowiązku składania wniosków obowiązuje przepis, zawarty w p. 8 informacji PIR'u dla importerów towarów czechosłowackich do Polski z dnia 14 stycznia rb., o obowiązku umieszczania na drukach PIR 101 oświadczenia: „Oświadczam, iż towar wyżej wymieniony przekroczył granicę celną polsko-czechosłowacką przed dniem 1 stycznia 1939“.

Upoważnienie Banku Polskiego i banków dewizowych, zawarte w § 2 okólnika Komisji Dewizowej, nie odnosi się do obrotów towarowych, dokonanych przed dniem 11 października 1938 r. włącznie między osobami fizycznymi i prawnymi, mającymi swe stałe miejsce zamieszkania, względnie siedzibę, na terenie obecnej Czecho-Słowacji, a osobami fizycznymi i prawnymi, mającymi swe stałe miejsce zamieszkania, względnie siedzibę, na odzyskanych terenach Rzeczypospolitej Polskiej. Wszystkie wnioski, dotyczące zobowiązań mieszkańców tych ziem, względnie mieszkańców Czecho-Słowacji, należy — bez względu na tytuł — kierować do Komisji Dewizowej, jeżeli zobowiązania te powstały przed 11 października 1938 r. włącznie.

2) Jeżeli Komisja Dewizowa w swej decyzji podaje rachunek, na który w PIR wpłata winna być zapisana, należy o tym zawiadomić PIR, podając numer i datę decyzji Komisji Dewizowej, oraz rachunek.

3) Inkaso weksli, wysłanych przed dniem 10 stycznia 1939 r. do Czecho-Słowacji i opatrzonych adnotacją, przewidzianą w p. II a) i b) okólnika Komisji Dewizowej Nr 26.

Podaje się do wiadomości banków treść listu Komisji Dewizowej do Związku Banków w Polsce Nr 2004 JP/UN z dnia 28 stycznia 1939 r.:

„W związku z przepisami, zawartymi w § 6 okólnika Komisji Dewizowej Nr 29 z dnia 10.I.1939 r. (wydanie V) Komisja Dewizowa wyjaśnia, że sprawdzenie tytułu zobowiązania, na którego pokrycie weksel był wysyłany zagranicę na zlecenie osób fizycznych i prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w Czecho-Słowacji, winno następować na podstawie dokumentów, złożonych przy wnioskach o zezwolenie na wysyłkę weksla lub dokumentów, złożonych dodatkowo w tym oddziale Banku Polskiego lub w banku dewizowym, którego adnotacja jest umieszczona na wekslu.

Dla uproszczenia manipulacji, Komisja Dewizowa zwalnia Bank Polski i banki dewizowe od obowiązku sprawdzenia tytułu zobowiązania w sposób, określony powyżej, przy wekslach nieprzekraczających równowartości zł. 500.—, jeżeli bank otrzyma oświadczenie (affidavit) banku akcyjnego czesko-słowackiego, niemieckiego lub węgierskiego; oświadczenia te muszą zawierać wszystkie dane, potrzebne dla sprawdzenia tytułu zobowiązania, a mianowicie: tytuł należności, wierzyciel, na którego zlecenie weksel był wysyłany zagranicę i jego siedziba oraz pochodzenie towaru. Niniejsze zwolnienie od sprawdzania tytułu zobowiązania nie odnosi się do weksli, przesłanych do inkasa do tego Oddziału Banku Polskiego lub oddziału banku dewizowego, którego adnotacja umieszczona jest na wekslu, gdyż w takich przypadkach sprawdzenie nie powinno nastręczać trudności“.

O grupie, do której winien być zaliczony weksel, przysyłany bankom do inkasa, decyduje miejsce zamieszkania, względnie siedziba, osoby w Czecho-Słowacji, na której zlecenie weksel był **pierwotnie** przesłany z Polski, względnie pochodzenie towaru. Przekaz sumy zainkasowanej wymaga zatem zezwolenia Komisji Dewizowej, jeżeli:

- a) pierwotny odbiorca wekslu odstąpił lub oddał go z jakiegokolwiek tytułu osobie, zamieszkałej w miejscowości, należącej obecnie do innego kraju;
- b) weksel pochodzi z przywozu do Polski towaru z miejscowości, należącej obecnie do innego kraju niż siedziba pierwotnego odbiorcy wekslu.

4) Podaje się do wiadomości pismo Komisji Dewizowej Nr 1186 AG/JZ z dnia 18 stycznia 1939 r.:

„Komisja Dewizowa podaje do wiadomości, że należności firm krajowych od kontrahentów czechosłowackich z tytułu:

- a) kosztów transportu morskiego, łącznie z opłatami, związanymi z takim transportem;
- b) kosztów ubocznych tranzytu, jeżeli zostały pokryte w dewizie przez krajowego wierzyciela, —

mogą być nadal przyjmowane w y ł ą c z n i e w dewizie lub w złotych z rachunku zagranicznego wolnego“.

Warszawa, dnia 10 lutego 1939 r.

OKÓLNIK Nr 120.**Dot.: transakcje kompensacyjne z Palestyną.**

Poniżej podajemy do wiadomości następujące zarządzenie Komisji Dewizowej, zakomunikowane pismem Nr 2751 AG/UN z dn. 8 lutego 1939 r.:

„Przewidziane w cz. II okólnika Komisji Dewizowej Nr 44 z dn. 14.IX.1938 r. towarowe transakcje kompensacyjne z Palestyną (import owoców cytrusowych za eksport kompletów skrzynkowych i innych towarów) — zgodnie z zarządzeniem Ministerstwa Przemysłu i Handlu — winny obejmować w imporcie wartość towaru „cif“ p. o. c., a po stronie eksportu — wartość towaru „fob“ p. o. c. W wykonaniu powyższego polscy importerzy owoców cytrusowych z Palestyny winni wpłacać do Polskiego Instytutu Rozrachunkowego, pośredniczącego w wykonywaniu tych transakcji, wartość towaru „cif“, tj. łącznie z frachtem i kosztami ubocznymi do portów p. o. c.; natomiast polscy eksporterzy mogą otrzymywać za pośrednictwem wymienionego Instytutu zapłatę tylko do wysokości wartości towaru „fob“, tj. bez kosztów transportu zagranicznego od granicy p. o. c., które ponosi odbiorca towaru.

W związku z tym banki dewizowe, przyjmujące wpłaty na rachunek Polskiego Instytutu Rozrachunkowego, winny każdorazowo żądać od importerów owoców cytrusowych przedłożenia pisemnych oświadczeń spedytorów, maklerów lub armatorów, stwierdzających, że transport owoców cytrusowych, wykupywany przez importera, nie jest obciążony jakimikolwiek należnościami z tytułu frachtów do granicy p. o. c. lub zagranicznych kosztów ubocznych“.

Orzecznictwo Karno-Dewizowe

Wyrok Sądu Najwyższego z 14 stycznia 1938 r. (3 K. 1783/37)

Zb. Urz. nr 171/38.

1. Przekroczenie przepisu § 12 rozp. Min. Skarbu z 24 lipca 1936 r. (Dz. Ust. poz. 419), karalne z art. 16 dekretu dewizowego, stanowi nie przekroczenie przez osobę wyjeżdżającą za granicę ram jej prawa podmiotowego, lecz jedynie niedostosowanie ilości przewożonych za granicę środków płatniczych do rodzaju i ilości zgłoszonych paszportów.

2. Przez całkowitą wywożoną kwotę należy w myśl ust. 4 i 7 § 12 rozp. Min. Skarbu z 24 lipca 1936 r. (Dz. Ust. poz. 419) rozumieć faktycznie znajdującą się przy wyjeżdżającym za gra-

nić kwotę środków płatniczych, a nie jego prawo do środków, które w danej chwili mogą być wywożone.

3. Art. 16 dekretu dewizowego z 26 kwietnia 1936 r. (Dz. Ust. poz. 249) karze za „przekroczenie przepisów“ natury czyisto dewizowej oraz za przestępstwa, chociaż natury ogólnej lecz wyraźnie w tym artykule przewidziane, jak umyślne złożenie nieprawdziwych danych lub przedstawienie fałszywych dowodów w celu uzyskania pozwolenia na zakup i wywóz za granicę środków płatniczych, za czym wywóz np. 600 zł na dwa paszporty jest formalnie dopuszczalny, chociażby pieniądze te należały do jednej osoby.

4. Stan faktyczny przestępstwa z art. 8 dekretu z 26 kwietnia 1936 r. i § 12 rozp. Min. Skarbu z 24 lipca 1936 r. obejmuje: 1) wywóz za granicę krajowych lub zagranicznych środków płatniczych, 2) niezależnie od tego czy stanowią własność wywożącego, 3) przez osobę wyjeżdżającą za granicę, 4) w kwocie przewyższającej przewidziany § 12 rozp. do tego rodzaju paszportu kontyngent.

Sąd Najwyższy po rozpoznaniu kasacji Jana I., osk. z art. 8, 16 dekretu Prez. Rzplitej z 26 kwietnia 1936 r. (Dz. Ust. poz. 249) i w związku z § 6, 9, 12 rozp. Min. Skarbu z 24 lipca 1936 r., założonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 26 czerwca 1937 r., na mocy art. 517, 529, 532 k. p. k. zaskarżony wyrok w stosunku do oskarżonych Jana I. i Waldemara S. uchylił.

Uzasadnienie:

Sąd Okręgowy w Gdyni wyrokiem z 6 kwietnia 1937 r. uznał Jana I. winnym przestępstwa dewizowego, przewidzianego w art. 8 i 16 dekretu z 26 kwietnia 1936 r. i § 12 rozporządzenia Min. Skarbu z 24 lipca 1936 r. oraz skazał tegoż Jana I. na 10 miesięcy więzienia i 1.000 zł grzywny.

Podstawy faktycznej do tego orzeczenia Sąd Okręgowy dopatrzył się w ustaleniu, że I., wyjeżdżając samochodem z Gdyni—Orłowa do Rypina przez Gdańsk, wręczył swemu szoferowi, oskarżonemu S., kwotę 240 zł, w celu dokonania dla niego zakupów w Gdańsku, w którym mieli się zatrzymać. Oskarżony I. zatrzymał przy sobie kwotę 350 zł i tę tylko sumę zgłosił podczas kontroli skarbowej, 240 zaś złotych zgłosił S. Wyjaśnienie oskarżonego, że kwota 240 zł stanowiła wypłatę zaległych poborów S., Sąd Okręgowy uznał za wykrętne i opierając się na przepisie ust. 4 § 12 rozp. Min. Skarbu z 24 lipca 1936 r., przyszedł do wniosku, że „wywóz całej sumy (590 zł) przez oskarżonego I. był nielegalny“.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, do którego odwołali się oskarżeni, podzielając wywody I instancji, wyrok Sądu Okręgowego zatwierdził.

W kasacji oskarżony I. zarzuca obrazę: a) art. 51, 360 i 493 k. p. k.

przez bezpodstawną odmowę zbadania świadków, mających ustalić, że I. rzeczywiście winien był S. 240 zł i że w czasie składania zeznań funkcjonariuszom kontroli skarbowej był pijany; b) art. 6—9 i 12 rozp. Min. Skarbu z 24 lipca 1936 r. (Dz. U. poz. 419) przez nieuwzględnienie, że oskarżeni zgłosili prawdziwie przewożone przez nich kwoty pieniężne, oraz przez niewzięcie pod uwagę stosunku służbowego oskarżonego I. do S., jako pana do domownika, pozwalającego na doręczenie 240 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. W orzeczeniu z 1 lipca 1937 r. w sprawie R. (Nr 3 K. 771/37) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że dekret z 26 kwietnia 1936 r. o obrocie pieniężnym z zagranicą i obrocie zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi (Dz. U. poz. 249), jako *lex specialis* wymaga ścisłej wykładni, a jako ograniczający wolność rozporządzania mieniem powinien być stosowany ogólnie i w zakresie ściśle przez ustawę wyznaczonym. Przepisy tego dekretu, oparte na założeniach polityki walutowej Państwa, dążą do uregulowania obrotu za granicą środkami płatniczymi i podyktowane są czysto rzeczowymi względami na interes Państwa i możliwości Skarbu. Skoro zaś ten interes Państwa jest należycie zabezpieczony ograniczeniami ustawowymi dekretu i rozp. Min. Skarbu, rozszerzanie tych ograniczeń za pomocą sztucznych konstrukcji prawnych, wychodzących poza zakres zamierzeń ustawowych, jest niedopuszczalne. Tymczasem w sprawie niniejszej oba Sądy merytoryczne, opierając się na mylnej wykładni § 12 rozp. Min. Skarbu, przez sztuczną koncepcję sprawcy wywozu za granicę środków płatniczych, pojęcia wywozu, znaczenia zdania „zgłoszenie całkowitej kwoty“ itp. stwarzają judykaturę, ograniczającą prawa osób wyjeżdżających za granicę ponad zakres zamierzeń ustawodawcy i dopatrują się przestępstwa w czynie obojętnym z punktu widzenia prawa dewizowego.

2. Art. 8 dekretu z 26 kwietnia 1936 r. i oparty na nim § 12 rozp. Min. Skarbu reglamentują jedynie zjawisko gospodarcze, sam obrót środkami płatniczymi z zagranicą, abstrahując od „prawa podmiotowego“ obywatela do wywozu za granicę swoich środków pieniężnych. Nie o ograniczenie „prawa wywozu“ jako takowego chodziło ustawodawcy, lecz o reglamentację samego procesu wywozu, ograniczenie zaś prawa wywozu było tylko skutkiem tej reglamentacji. To rozróżnienie ma istotne znaczenie dla zrozumienia istoty przestępstwa dewizowego w postaci niedozwolonego wywozu za granicę środków płatniczych i uwydatnia jego naturę formalną. W rozumieniu ustawy, środki płatnicze za granicę wywozi ten, kto je faktycznie przez granicę przewozi, a nie ten, do kogo one należą, bo § 12 rozp. reguluje konkretnie wywóz, a nie czynność, podpadającą pod ogólne pojęcie wywozu. Ważne jest to, kto te środki płatnicze przewozi — właściciel czy inna osoba, lecz w jakiej ilości i jakim sposobem je przewozi. Zgodnie z tym, § 12 rozp. Min. Skarbu z 24 lipca 1936 r. ustala jedynie kontyngent dopuszczalnego, bez specjalnego zezwolenia Komisji Dewizowej, wywozu środków płatniczych, na jeden dokument, uprawniający do przekroczenia granicy i w zależności od rodzaju tego dokumentu, paszport, dowód osobisty, przepustka graniczna,

legitymacja turystyczna itd., ustala wysokość kontyngentu. Osoba zaś wyjeżdżającego za granicę, jego prawa do przewożonych środków płatniczych, zamierzenia co do użycia tych środków, ich przeznaczenie itd. mogą mieć znaczenie jedynie przy udzielaniu zezwoleń na wywóz przez Komisję Dewizową, lecz są obojętne przy kontroli granicznej, której zadaniem jest tylko przestrzeganie, ażeby wywóz był dokonany zgodnie ze specjalnym lub generalnym zezwoleniem i odpowiednio do dokumentu uprawniającego do przekroczenia granicy. Przekroczenie przepisu § 12, karalne z art. 16 dekretu, stanowi nie przekroczenie przez osobę wyjeżdżającą za granicę ram jej prawa podmiotowego, lecz jedynie niedostosowanie ilości przewożonych za granicę środków płatniczych do rodzaju i ilości zgłoszonych paszportów. Dowodem, że przepis ten nie ma na względzie indywidualnych podmiotowych praw, jako takowych osób wyjeżdżających za granicę, służy okoliczność, że kilka osób, wyjeżdżających za granicę na podstawie jednego wspólnego paszportu, mogą przewieźć tylko sumę, odpowiadającą kontyngentowi ustalonemu na jeden paszport, albo, wyrażając się słowami instrukcji Ministra Skarbu z 8 sierpnia 1936 r. L. D. IV. 18876/3/36 „zezwoleń powyższe (z ust. 1 § 12) jest przyznane na jeden paszport, bez względu na to, ile osób jest objętych jednym paszportem, tę samą zasadę stosuje się również do wycieczek zbiorowych, których uczestnicy nie posiadają indywidualnych paszportów, lecz jeden dowód zbiorowy“.

Kontyngent zatem przywiązany jest nie do osoby, lecz do paszportu i wobec tego, zgodnie z powyższym oraz danym w sprawie R. wyjaśnieniem, stan faktyczny przestępstwa z art. 8 dekretu z 26 kwietnia 1936 r. i § 12 rozp. Min. Skarbu z 24 lipca 1936 r. składa się z następujących znamion: 1) wywóz za granicę krajowych lub zagranicznych środków płatniczych, 2) niezależnie od tego, czy stanowią własność wywożącego, 3) przez osobę wyjeżdżającą za granicę, 4) na jeden paszport, 5) w kwocie przewyższającej przewidziany § 12 rozp. do tego rodzaju paszportu kontyngent.

3. Oba Sądy merytoryczne uznały Jana I. winnym, że „8 lutego 1937 r. wywoził z Gdyni—Orłowa na obszar wolnego m. Gdańska bez zezwolenia i wbrew przepisom o przekazywaniu pieniędzy za granicę, gotówkę w kwocie 590 zł w tym kwotę 240 zł za pośrednictwem Waldemara S. W tak ustalonym czynie nie ma cech przestępstwa dewizowego, przewidzianego w art. 8 i 16 dekretu oraz § 12 rozp. Przypisany Janowi I. czyn można rozpatrywać: a) bądź jako realny zbieg dwóch czynów wywozu przez samego Jana I. kwoty 350 zł i podżegania S. do wywiezienia 240 zł, gdyż według kodeksu karnego, któremu obce jest pojęcie sprawcy pośredniego, działanie, skierowane ku urzeczywistnieniu zamierzenia przestępnego za pośrednictwem innego człowieka, który ma być wykonawcą rzeczzonego zamierzenia, stanowi jedynie podżeganie; b) bądź jako wywóz 590 zł na dwa paszporty — samego Jana I i jego szofera S. W pierwszym przypadku w działaniach Jana I. nie ma cech przestępstwa, ze względu na to, że miał prawo wywieźć 500 zł i zgłosił całkowitą przewożoną przezeń osobiście kwotę 350 zł, a z drugiej strony dopuścił się

podlegania pozbawionego cech przestępstwa, gdyż S. miał również prawo przewieźć 500 zł i całkowitą posiadaną kwotę 240 zł zgłosił. Sąd wprawdzie powołuje się na ust. 4 § 12 rozp., uznając, że Jan I., nie zgłosivszy, że 240 zł należą do niego, w rzeczywistości przewoził 590 zł. Ale tu Sąd znowu zapomina o formalnym charakterze przepisów dewizowych. Ust. 4 i 7 § 12 obowiązują do zgłoszenia całkowitej wywożonej kwoty, ale nie wymagają zgłaszania szczegółów do kogo środki płatnicze należą, z jakiego źródła pochodzą itp. Przez całkowitą wywożoną kwotę należy rozumieć, jak to już wyżej wyjaśniono, faktycznie znajdującą się przy wyjeżdżającym za granicę kwotę środków płatniczych, nie jego prawo do środków, które w danej chwili mogą być wywożone za granicę. Tak rozumie to i okólnik Ministerstwa Skarbu z 14 listopada 1936 r. L. D. V. 23222/36 r. (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 31 poz. 953), który w ostatnim ustępie powiada: „jeżeli podróżny, zaopatrzony w paszport zagraniczny ma przy sobie kwotę np. 150 zł, przy czym kwotę 100 zł zgłasza, zataja natomiast kwotę 50 zł, co np. zostanie stwierdzone przy szczegółowej rewizji, to nie może się powoływać na uprawnienia z § 12 itd. . .“.

Przy innym rozumieniu ust. 4 i 7 § 12 należało by uznać, że władza skarbowa ma prawo badania nie tylko uprawnień dewizowych, wynikających z posiadania paszportu zagranicznego, lecz i badania tytułu do znajdujących się przy wyjeżdżających za granicę środków płatniczych, a do tego nie upoważnia kontroli skarbowej żaden przepis prawa dewizowego, ani żaden okólnik Min. Skarbu. Szczegółowa instrukcja Min. Skarbu z 8 sierpnia 1936 r. L. D. V. 18876/36 r. w sprawie wykonywania przez urzędy celne i placówki granicznej kontroli skarbowej przepisów o obrocie pieniężnym z zagranicą (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 21 poz. 680) również żadnych uprawnień w tej mierze dla rzeczonych urzędów i placówek nie zawiera. Zbyt szerokie rozumienie ust. 4 i 7 § 12 wywołałoby nie tyle ochronę interesu państwowego, co chaos i zamęt w stosunkach publicznych przy wyjeździe za granicę.

4. Drugim możliwym zapatrywaniem na czyn zarzucany Janowi I. byłoby uznanie, że Jan I. wywoził zł 590 na dwa paszporty — swój i szofera S., czyli innymi słowy, że I. wykorzystał wolny kontyngent przywiązany do paszportu S. Jest to najbardziej rozpowszechniony sposób obejścia przepisów o kontyngencie środków płatniczych, dopuszczalnym do wywozu bez specjalnego zezwolenia i jako obejście prawa najwięcej budzi w sumieniu sędziowskim wątpliwości co do karalności tego czynu. Wszakże czyn ten traktowany jako „obejście prawa“ traci charakter przestępstwa dewizowego i przedstawia się jako czyn karygodny ogólny, popełniony tylko na tle przepisów prawa dewizowego, a przeto może ulegający karze z jakiegokolwiek innego przepisu karnego ogólnego, lecz nie z art. 16 dekretu, który karze za „przekroczenie przepisów“ natury czysto dewizowej oraz za przestępstwa, chociaż natury ogólnej, ale wyraźnie w tym artykule przewidziane, jako to — umyślne złożenie nieprawdziwych danych, lub przedstawienie fałszywych dowodów w celu uzyskania pozwolenia na zakup i wywóz za granicę środków płatniczych. Traktować zaś rzeczony czyn jako przestępstwo dewizowe nie można

ze względu, że z punktu widzenia formalnych przepisów o kontyngencie dopuszczalnego wywozu jest on obojętny. Skoro ustawa dewizowa pozwala wywieźć na obszar wolnego m. Gdańska 500 zł na jeden paszport, a 1.000 zł na dwa paszporty, abstrahując od indywidualnego prawa podmiotowego osoby wyjeżdżającej za granicę i nie ostrzegając przy tym, że wolno wywieźć tylko własne środki płatnicze, wywóz 590 zł na dwa paszporty jest formalnie dopuszczalny, chociażby te pieniądze należały do jednej osoby. W każdym razie, de lege lata, bez uzupełnienia art. 16 przepisem, że wykorzystanie kontyngentu przywiązanego do cudzego paszportu jest karalne z tego artykułu, nie ma dostatecznych podstaw prawnych do uznania rzeczzonego czynu za przestępstwo dewizowe.

Co więcej w niektórych przypadkach wykorzystanie kontyngentu, przywiązanego do cudzego paszportu, nie będzie nawet „obejściem prawa“, gdyż znajduje usprawiedliwienie w stosunkach rodzinnych, służbowych i innych, w których istnieje jakiś bliższy związek pomiędzy wyjeżdżającymi za granicę osobami. Głowa rodziny, której członkowie posiadają indywidualne paszporty, nie popełni przestępstwa, jeżeli gwoili zachowania przepisu formalnego, podzieli pomiędzy członków swej rodziny kwotę, przewyższającą jego własny kontyngent, ani nawet nie popełni przestępstwa, jeżeli zachowa w swoim dzierżeniu całą tę sumę, legitymując ją paszportem własnym i członków swojej rodziny. To samo można powiedzieć i w stosunku do pracodawcy, który wspólnie wyjeżdża za granicę ze swoim pracownikiem, posiadającym indywidualny paszport zagraniczny, a przeto słuszny jest zarzut kasacji, że Sąd Okręgowy, a za nim i Apelacyjny nie zwróciły uwagi na stosunek służbowy pomiędzy oskarżonym I. i jego szoferem S., usprawiedliwiający doręczenie 240 zł.

Z tych względów Sąd Najwyższy zaskarżony wyrok, jako oparty na mylnej wykładni § 12 rozp. Min. Skarbu (Dz. U. poz. 419), w stosunku do obu zaskarżonych uchyla.

Glosa.

Orzeczenie powtarza zasadę zawartą w orzeczeniu Sądu Najwyższego z 1 lipca 1937 r. (3 K. 771/37 — Zb. Urz. nr 34/38), że przepis § 12 Rozp. Min. Skarbu z 24 lipca 1936 r. (Dz. U. poz. 419) ma charakter formalny, a mianowicie, że przy wywozie za granicę środków płatniczych istotne jest tylko zgodne z prawdą zadeklarowanie wysokości wywożonych środków płatniczych i nieprzekroczenie dozwolonego do wywozu na każdy paszport maximum. Obojętna natomiast jest sprawa, czyją własność stanowią wywożone środki płatnicze, a nawet czy dana osoba wywozi środki płatnicze powierzone jej przez osobę drugą.

Orzeczenie z 1 lipca 1937 r., ogłoszono w nr 6 Przeglądu Dewizowego z 1938 r.

W ostatnim ustępie uzasadnienia Sąd Najwyższy jest zdania, że wykorzystanie przez jedną osobę wolnego kontyngentu wywozowego drugiej osoby stanowi „obejście prawa“, jednak niekaralne w myśl przepisów dewizowych. Nie uważa jednak Sąd Najwyższy, by miało miejsce takie „obejście prawa“, o ile znajduje usprawiedliwienie w stosunkach

rodziny, służbowych i innych, w których istnieje jakiś bliższy związek pomiędzy wyjeżdżającymi za granicę.

W tym miejscu uważamy, że Sąd Najwyższy wbrew uznanej przezeń zasadzie formalnego znaczenia przepisu § 12 Rozporządzenia wkracza w dziedzinę merytoryczną negowanych uprzednio „podmiotowych praw na wywóz za granicę środków płatniczych“.

Wydaje się, że wobec formalnego charakteru zakazu, obejście prawa nie zaistnieje nawet wówczas, gdy rozdział pieniędzy na kilka paszportów nie jest usprawiedliwiony żadnymi szczególnymi wewnętrznymi stosunkami posiadaczy paszportów. Osoba wywożąca środki płatnicze, korzystając w tym celu z okazji wyjazdu drugiej osoby w granicach wolnego kontyngentu, nie obchodzi prawa, lecz działa jedynie w granicach norm podmiotowych, wpływających z przepisu Rozporządzenia.

I n f o r m a c j e

Z KRAJU.

BILANS BANKU POLSKIEGO ZA III DEKADĘ LUTEGO.

W trzeciej dekadzie lutego zapas złota w Banku Polskim powiększył się o 0,1 miln. zł do 446,7 miln. zł; stan pieniędzy zagranicznych i dewiz zmniejszył się o 0,2 miln. zł do 16,9 miln. zł.

Suma wykorzystanych kredytów wzrosła o 48,9 miln. zł do 922,7 miln. zł, przy czym: portfel wekslowy powiększył się o 36,2 miln. zł do 756,4 miln. zł; portfel zdyskontowanych biletów skarbowych zwiększył się o 5,5 miln. zł do 69,1 miln. zł; stan pożyczek zabezpieczonych zastawami wzrósł o 7,57 miln. zł do 97,2 miln. zł.

Zapas polskich monet srebrnych i bilonu zmniejszył się o 14,0 miln. zł do 42,6 miln. zł.

Pozycje „inne aktywa“ i „inne pasywa“ uległy zwiększeniu, pierwsza o 0,9 miln. zł do 201,1 miln. zł, druga zaś o 2,6 miln. zł do 139,4 miln. zł.

Natychmiast płatne zobowiązania spadły o 32,0 miln. zł do 235,4 miln. zł.

Obieg biletów bankowych — w wyniku wyżej omówionych zmian — wzrósł i 64,6 miln. zł. do 1.354,1 miln. zł.

Pokrycie złotem wynosi 30,04 proc.

Stopa procentowa 4 i pół proc., stopa od pożyczek zastawowych 5 i pół proc.

BILANS HANDLU ZAGRANICZNEGO W STYCZNIU 1939 R.

Według tymczasowych obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego, bilans handlu zagranicznego Rzeczypospolitej Polskiej i w. m. Gdańska przedstawiał się w styczniu rb. następująco:

Przywóz wyniósł 282.269 ton wartości 97.594 tys. zł.

Wywóz zaś wyniósł 1.747.423 ton wartości 113.662 tys. zł.

Dodatnie saldo wyniosło zatem w styczniu 16.068 tys. zł.

W porównaniu z grudniem r. ub. wywóz zmniejszył się o 9.082 tys. zł, przywóz zaś zmniejszył się o 13.845 tys. zł.

Dla porównania podajemy liczby handlu zagranicznego Polski w styczniu 1938 r.; przywóz wyniósł 103,4 miln. zł, wywóz zaś 91,5 miln. zł; tak więc globalne obroty w styczniu rb. są wyższe.

RATYFIKACJA UKŁADU PŁATNICZEGO MIĘDZY RZECZĄPOSPOLITĄ POLSKĄ A SZWAJCARIĄ.

W Dzienniku Ustaw z 8 lutego 1939 r. Nr 10 poz. 59 ogłoszone zostało oświadczenie rządowe z 13 stycznia 1939 r. o ratyfikacji zgodnie z ustawą z 25 marca 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 21 poz. 169) w dniu 23 grudnia 1938 r. układu między Rzeczpospolitą Polską a Szwajcarią, dotyczącego płatności, związanych z wierzytelnościami finansowymi z 30 czerwca 1937 r. Tekst wspomnianego układu ogłoszony został jako załącznik do rozporządzenia Prez. Rzpl. z 9 listopada 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr 78 poz. 569), zaś w Przeglądzie Dewizowym — w Nr 3 z 1937 r. str. 58.

POROZUMIENIE MIĘDZY POLSKĄ A SZWAJCARIĄ W SPRAWIE UREGULOWANIA PŁATNOŚCI HANDLOWYCH MIĘDZY ZIEMIAMI WŁĄCZONYMI DO POLSKI W ROKU 1938 A SZWAJCARIĄ.

W Dzienniku Ustaw z 9 marca 1939 r. Nr 17 poz. 100 ogłoszone zostało Rozporządzenie Prez. Rzpl. z dnia 23 lutego 1939 r. o tymczasowym wprowadzeniu w życie postanowień porozumienia pomiędzy Polską a Szwajcarią w sprawie uregulowania płatności handlowych między ziemiami włączonymi do Polski w roku 1938 a Szwajcarią. Tekst wspomnianego porozumienia podajemy poniżej:

„W związku z rozmowami, które miały miejsce ostatnio między naszymi Rządami, mam zaszczyt, z polecenia mego Rządu, zaproponować Panu następujące porozumienie w sprawie uregulowania płatności handlowych między terytoriami włączonymi do Polski w ciągu miesięcy października i listopada 1938 r. a Szwajcarią:

1. Układ między Polską i Szwajcarią dotyczący uregulowania płatności handlowych, podpisany w Bernie 31 grudnia 1936 r. i uzupełniony Układem dodatkowym podpisanym w Bernie 30 czerwca 1937 r., rozciągnięty jest, co się tyczy transakcji zawartych po 30 września 1938 r., na wyżej wymienione terytoria polskie.

2. „Polskie Towarzystwo Handlu Kompensacyjnego“ i „Office Suisse de Compensation“, z powołaniem się na wymienione wyżej w punkcie 1 układy, porozumieją się w najkrótszym czasie co do sposobu płatności transakcji, zawartych przed 1 października 1938 r., odnoszących się do kategorii wierzytelności wyszczególnionych w artykule 2 układu o uregulowaniu płatności handlowych, podpisanego w Bernie

31 grudnia 1936 r., a które to transakcje dotyczą wyżej wymienionych terytoriów polskich i Szwajcarii, jak również wszystkich warunków co do wykonania niniejszego Porozumienia.

3. Biorąc pod uwagę ogłoszenie Nr 248, zamieszczone w „Feuille officielle suisse du commerce“ z dnia 22 października 1938 r., Rząd Polski wyraża zgodę, aby płatności wynikłe z umów zawartych między 1 i 21 października 1938 r. zostały uskutecznione, zgodnie z porozumieniem między „Polskim Towarzystwem Handlu Kompensacyjnego“ i „Office Suisse de Compensation“, wspomnianym wyżej w punkcie 2.

4. Co się tyczy uregulowania transakcji wymienionych wyżej w punkcie 2 i zawartych przed 22 października 1938 r., dłużnik polski lub szwajcarski będzie zwolniony ze swego długu dopiero gdy wierzyciel otrzyma całkowitą wysokość swej wierzytelności.

5. Niniejsze Porozumienie stanowi integralną część wspomnianych wyżej w punkcie 1 układów; będzie ono ratyfikowane możliwie najprędzej i dokumenty ratyfikacyjne zostaną wymienione w Bernie.

6. Niniejsze porozumienie wejdzie w życie piętnastego dnia od daty wymiany dokumentów ratyfikacyjnych“.

Z ZAGRANICY.

CZECHOSŁOWACJA. — ZAKAZ WYWOZU PRZEDMIOTÓW WARTOŚCIOWYCH.

Z dniem 21 lutego 1939 r. zaczął obowiązywać zakaz wywozu przedmiotów wartościowych nawet nieprzeznaczonych na sprzedaż w ruchu podróжных i przesyłkach pocztowych. Zakaz dotyczy następujących przedmiotów: wyrobów złotych, srebrnych i platynowych i stopów tych metali, drogocennych kamieni, pereł, obrazów, starożytności, futer i w ogóle przedmiotów o wartości szczególnej. Wolno tylko wywozić w ruchu podróжных przedmioty służące do osobistego użytku osoby przekraczającej granice państwa w zakresie normalnie w podróżach stosowanych. Minister Skarbu zwolnił poza tym od zakazu wywozu w ruchu podróжных dla celów osobistych futra z wyjątkiem sobolów, nurków, szynszyli, brajtszwanców, karakułów i prawdziwych fok. Wolno również wywozić przedmioty srebrne o wadze nie przekraczającej 1 kg. Z kosztowności nie wolno w żadnym wypadku wywozić kosztowności, w skład których wchodzi brylanty, perły i szlachetne kamienie. Należy zaznaczyć, że cudzoziemcy mogą wywozić powyższe przedmioty z Czechosłowacji tylko wówczas, za ile udowodnią, że wwieźli je do tego kraju.

NIEMCY. — ZAKAZ ZASTĘPOWANIA ŻYDÓW PRZEZ DORADCÓW DEWIZOWYCH.

Na zasadzie zarządzenia podanego do wiadomości w okólniku Ministra Gospodarstwa Narodowego zabroniono doradcom dewizowym zastępowania interesów prawnych Żydów. Zwolnienia od tego zakazu mogą być udzielane przez urzędy prawne partii narodowo-socjalistycznej w wypadkach, gdy chodzi o sprawę, w której uczestniczy oprócz strony ży-

dowskiej niemiecki instytut ubezpieczeniowy, sprawę, dotyczącą niemieckiego zarządcy nieruchomości, należącej do Żyda, oraz o sprawy Żydów — obywateli państw obcych.

URUGWAJ.

REGLAMENTACJA DEWIZOWA.

(Wg. komunikatu Państw. Inst. Eksp.).

Przywóz towarów do Urugwaju, niezależnie od ich rodzaju i pochodzenia, jest możliwy tylko wówczas, gdy importer uzyskał przed skutecznieniem zamówienia tak zwane „pozwolenie uprzednie importu“, które wydaje Dyrekcja Kontroli Eksportu i Importu. Zezwolenia te są udzielane na podstawie kwot dewizowych, przyznawanych poszczególnym państwom w myśl zasady „kupujemy od tego, kto u nas kupuje“, a ponadto brana jest także pod uwagę użyteczność towaru przywożonego dla gospodarstwa urugwajskiego.

Dewizy po kursie kontrolowanym (cambio dirigido) na przywóz udziela Urugwaj zasadniczo na podstawie wartości fob wywozu produktów urugwajskich do każdego z państw. Ustawa z dnia 9.11.34 r. postanawia, że kwoty przyznawane na import z któregośkolwiek kraju, nie mogą być niższe niż 75 proc. dewiz pochodzących z eksportu urugwajskiego do tegoż kraju. Zasada ta obowiązuje w stosunku do tych państw, które nie posiadają umów z Urugwajem, ustanawiających procent. Rozdział kwot dewizowych skuteczniany jest przez Bank Republiki Urugwajskiej w terminach miesięcznych.

Kwoty te zostają komunikowane „Direccion de Contralor de Exportaciones e Importaciones“ (Dyrekcja Kontroli Eksportu i Importu), powołanej do życia dekretem z dnia 9.7.1938 r. Dyrekcja ta podlega Bankowi Republiki Urugwajskiej, który sprawuje zarząd i administrację ogólną, a funkcjonuje pod nadzorem i kontrolą Komisji Honorowej.

Oprócz kursu kontrolowanego, Bank Republiki ustala kwoty po kursie nie kontrolowanym i kompensacyjnym. Kwoty odnoszące się do pierwszego z wymienionych kursów przyznaje się w zależności od sytuacji i dotyczą tych krajów, które nie korzystają z kursu kontrolowanego w dostatecznej ilości. Niektóre kraje tych kwot nie uzyskują. Drugi kurs ma zastosowanie w wypadkach istnienia eksportu kompensacyjnego i w zależności od sytuacji rynkowej.

Dekret z dnia 7.9.1938 r. postanawia, że nie będzie dokonywana odprawa celna towarów, które zostały załadowane przed udzieleniem „pozwolenia uprzedniego importu“. Importer więc winien posiadać to pozwolenie, gdy daje dyspozycje załadowania towaru. Może być także w drodze wyjątku udzielone zezwolenie na import w tych wypadkach, gdy Bank Republiki i Dyrekcja Kontroli Eksportu i Importu uzna to za stosowne, biorąc pod uwagę rodzaj i pochodzenie towaru, sytuację rynku dewizowego, kwotę przyznaną odnośnemu krajowi itp., lecz pod warunkiem uiszczenia kary. Według art. 14 ustawy z dnia 9.XI.1934 r.

kara ta wynosi 50 proc. wartości dokonywanej operacji, lecz niemniej niż 500 pezów urugwajskich. Po uzyskaniu zezwolenia, importer winien w ciągu 15 dni od daty udzielenia, zakontraktować lub nabyć przynajmniej 20 proc. odnośnej sumy.

Pozostałe saldo może importer zakontraktować lub nabyć w ciągu 180 dni od udzielenia zezwolenia, co stanowi maksimum czasu, którym dysponuje, by towar nadszedł do Urugwaju. Poza tym terminem posiada do dyspozycji 30 dni do uskutecznienia odprawy, co razem stanowi 210 dni od chwili udzielenia zezwolenia do uskutecznienia definitywnie odprawy celnej towaru.

Dewizy na rynku niekontrolowanym winny być zakontraktowane w całości w ciągu 15 dni od udzielenia zezwolenia uprzedniego przywozu

Z Piśmiennictwa

Bronisław Matecki i Adam Mantel — Prawo dewizowe — Komentarz.

Nakładem Księgarni Powszechnej w Warszawie ukazała się książka pod powyższym tytułem, która, jak wynika z przedmowy, przeznaczona jest dla użytku praktycznego prawników.

Książka spełnia w zupełności zaznaczone w przedmowie przeznaczenie, a to dzięki zamieszczeniu jednolitych uwzględniających liczne zmiany ustawodawcze tekstów dekretów i rozporządzeń, dotyczących reglamentacji dewizowej, oraz w pewnym zakresie również reglamentacji towarowej. Ponadto zamieszczone zostały te zarządzenia Komisji Dewizowej, z którymi prawnicy w praktyce najczęściej się spotykają.

Najcenniejszą część książki poza źródłami stanowi zwięzły komentarz, zawierający omówienie głównych zasad reglamentacji dewizowej i ujmujący syntetycznie bardzo obszerny materiał tej reglamentacji. Syntetyczny sposób komentowania ma tę poważną zaletę, iż zapewnia aktualność też komentarzowych pomimo stałych i wynikających z natury przedmiotu zmian, które jeszcze w drodze zarządzeń Komisji Dewizowej będą mogły być w przyszłości wprowadzane. Niektóre tezy autorów, jak np. dotyczące umów zabronionych przez prawo dewizowe, pojęcia przekazu, skutków cywilno-prawnych wpłaty na rachunek zablokowany wierzyiciela, nadają się do dyskusji i sprawom tym poświęcimy specjalny artykuł w „Przeglądzie Dewizowym“. Musimy jednak stwierdzić i ocenić, iż komentarz jest obiektywny i w ogólności nie zdradza tendencji do zaostrzającej interpretacji przepisów dewizowych.

Wartość książki podnosi przytoczenie dużego materiału z orzecznictwa Sądu Najwyższego.

Omawiana książka, jak już zaznaczyliśmy, przeznaczona została w szczególności dla prawników, uzupełnia ona w ten sposób poprzedni komentarz tychże autorów wydany przy udziale p. Tadeusza Bielobradka pt. „Polskie Ustawodawstwo Dewizowe“, przeznaczony dla szerokich sfer publiczności.

Orzecznictwo Sądów Najwyższych

w sprawach podatkowych i administracyjnych

Redaktor: Dr Aleksander Dubieński, Sędzia NTA.

Komitet Redakcyjny:

Dr Karol Birgfellner, prezes NTA, Roman Hausner, dyr. dep. M. S. W., szef gabinetu ministra, Dr Stanisław Hillbricht, st. radca Prokuratury Gen., Dr Michał Małek, sędzia NTA, Dr Jan Morawski, adwokat, b. wiceminister sprawiedliwości i sędzia NTA, Jan Kopczyński, prezes NTA i Tryb. Kompet., Dr Stanisław Śliwiński, sędzia SN i człon. Kom. Kodyf., Władysław Józef Szatensztein, adwokat, Stefan Urbanowicz, adwokat, Michał Waśkowski, sędzia NTA, Dr Ignacy Weinfeld, doc. Uniwersytetu, adwokat, b. wiceminister skarbu.

Czasopismo powyższe, założone w 1932 r., zaznajamia bieżąco z najnowszym orzecznictwem w sprawach podatkowych i administracyjnych przez podawanie tekstów orzeczeń, a w miarę potrzeby także głos do nich, opracowanych przez wybitnych znawców przedmiotu, teoretyków, i praktyków.

Począwszy od 1939 r. pismo powiększa bardzo znacznie objętość i dzieli się na dwa osobne działy: „podatkowy“ i „administracyjny“.

Dział podatkowy obejmować będzie orzecznictwo w sprawach podatków w szerokim tego słowa znaczeniu, państwowych i samorządowych.

Dział administracyjny zawierać będzie orzeczenia z dziedziny postępowania administracyjnego, sporno-administracyjnego, przymusowego w administracji, postępowania przed Najwyższym Trybunałem Administracyjnym, w sprawach administracji spraw wewnętrznych (z najszerzym uwzględnieniem spraw samorządowych), przemysłu i handlu, rolnictwa, opieki społecznej, komunikacji, wyznań religijnych i oświecenia publicznego itd.

Dzięki tym zmianom pismo będzie mogło w szerszych niż dotąd granicach służyć celom, które sobie zakresliło w chwili powstania, mianowicie: ułatwiać organom publicznym stosowanie prawa, ogółowi — korzystanie z praw i obronę praw.

Cena prenumeraty czasopisma w objętości zwiększonej (około 100 arkuszy czyli 1600 stronice rocznie) wynosi kwartalnie zł 16.—, rocznie zł 64.

Prenumerata jednego tylko działu wynosi zł 10.— kwartalnie, a zł 40.— rocznie.

Przy zgłaszaniu prenumeraty prosimy zaznaczyć, czy dotyczy ona całego czasopisma, czy też jednego tylko działu i którego. W braku takiego zaznaczenia będziemy wysyłali obydwa działy.

Należność za prenumeratę prosimy wpłacać na konto P. K. O. 21.153

KSIEGARNIA POWSZECHNA
DZIEŁ PRAWNICZYCH I EKONOMICZNYCH

Sp. z ogr. odp.

Pl. Napoleona 1

W A R S Z A W A

Telefon 6-70-15

WYDAWNICTWO i ADMINISTRACJA
KSIĘGARNIA POWSZECHNA

Warszawa, Pl. Napoleona 1

TEL. 6.70-15 — KONTO P. K. O. 21.153

Adres Redakcji

Warszawa, ul. Marszałkowska 137 m. 9

Tel. 5.38-88

PRENUMERATA KWARTALNA ZŁ 3.—